

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tullilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tullilakiin lisättäväksi saatavien suoritusjärjestystä koskeva säännös. Maksuvelvolliselta kannetut tai perityt sekä vakuudesta saadut varat käytettäisiin ensin tullivelan pääoman suoritukseksi. Muilta osin suoritusjärjestys vastaisi pääosin nykyisin sovellettavaa

veronkantolain mukaista suoritusjärjestystä. Tulliviranomainen voisi kuitenkin tapauskohtaisesti määrätä suoritusjärjestyksestä myös toisin. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja sen arviointi

Tullien määräämisestä, kantamisesta, maksamisesta ja perimisestä säädetään sekä Euroopan yhteisön lainsäädännössä että kansallisessa tullilainsäädännössä. Tullilaitos määrää ja kantaa tullit sekä tilittää ne edelleen veronsaajille, joita ovat Suomen valtio ja Euroopan yhteisöt. Tullit ovat Euroopan unionin talousarvioon otettavia Euroopan yhteisöjen omia varoja. Ne tuloutetaan jäsenvaltioille kuuluvaa 25 prosentin kantopalkkio-osuutta lukuun ottamatta Euroopan yhteisöjen komissiolle. Muut tullaus- tai jälkikantopäätöksellä kannettavat erät ovat puolestaan Suomen valtiolle tilitettäviä kansallisia varoja.

Tullilain (1466/1994) 30 §:n viimeisen virkkeen mukaan velalliselta saadut varat käytetään tullin maksamiseksi siinä järjestyksessä kuin verosta säädetään veronkantolaissa (611/1978). Veronkantolain 4 c §:n 1 momentin perusteella maksuvelvolliselta kannetut tai perityt varat käytetään verosaatavan suoritukseksi siten, että varoista suoritetaan ensin pääasiassa saatavan korot ja mahdollisesti määräytyt hallinnolliset seuraamukset ja vasta sen jälkeen tullit ja verot.

Valtion velvollisuudesta kantaa ja tulouttaa omat varat komissiolle säädetään yhteisöjen omia varoja koskevissa säännöksissä. Euroopan yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehdyn Euroopan unionin neuvoston päätöksen 2000/597/EY, Euratom mukaan jäsenvaltioiden on perittävä

tullimaksut kansallisten lakiansa, asetustensa ja hallinnollisten määräystensä mukaisesti. Mainitun päätöksen soveltamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että todettuja maksuja vastaavat määrät asetetaan komission käytettäväksi. Tuloutusten viivästyksistä on maksettava viivästyskorkoa. Yhteisön oikeuden johtavien periaatteiden mukaan yhteisöjen omia varoja ei saa asettaa kansallisia varoja huonompaan asemaan.

Veronkantolaki on säädetty silmällä pitäen vain kansallisille veronsaajille tilitettäviä muita kuin tullilaitoksen kannettavia veroja ja maksuja. Tullilain 30 §:n mukaan tullit ja verot ovat varojen suoritusjärjestyksessä muodollisesti yhdenvertaisessa asemassa. Kun tullilaskulla kannetaan sekä veroja että tulleja, veronkantolain mukaisen suoritusjärjestyksen soveltaminen osasuorituksiin johtaa kuitenkin sellaiseen lopputulokseen, jossa yhteisöjen omat varat joutuvat suhteellisesti huonompaan asemaan kuin kansalliset varat kokonaisuudessaan. Velalliselta saatu osasuoritus saattaa riittää esimerkiksi vain maksunlykkäyskoron ja viivekoron suoritukseksi ilman, että siitä jäisi lainkaan jako-osuutta tullin ja verojen pääomille. Yhteisön oikeudessa edellytetyn tasavertaisen kohtelun vaatimuksen mukaan osasuorituksistakin saadut varat tulisi jakaa yhteisöjen ja valtion kesken.

Valtaosa tullilaitoksen kantamista tulleista ja veroista maksetaan lain edellyttämällä

tavalla. Suoritusjärjestyssäännöksellä on käytännössä merkitystä lähinnä käteisasiakkaiden tullauksissa, jotka vastaavat alle kahta prosenttia määrätystä tulleista.

Oikeustilan selkeyden ja tullilaitoksen kirjanpitojärjestelmien järjestämisen kannalta nykyinen tullilain 30 §:n määräys veronkantolain suoritusjärjestyksen soveltamisesta on epätydyttävä.

2. Ehdotetut muutokset

Tullilakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 30 a §, jossa säädettäisiin siitä, miten maksuvelvolliselta kannetut, perityt tai vakuudesta saadut varat tulee käyttää eri vero- ja maksusaatavien suorituksiksi ja muutoinkin kohdentaa. Velalliselta saatujen varojen käyttämisestä säädetään nykyisessä 30 §:ssä. Pykälän viimeisen virkkeen mukaan varat käytetään tullin maksamiseksi siinä järjestyksessä kuin verosta säädetään veronkantolaissa. Säännös ehdotetaan tältä osin poistettavaksi pykälästä.

Esityksessä ehdotetaan nykyistä suoritusjärjestystä muutettavaksi siten, että maksuvelvolliselta kannetut tai perityt sekä vakuudesta saadut varat käytettäisiin ensin tullivelan pääoman suorituksiksi. Ehdotuksen tavoitteena on selkeyttää vallitsevaa oikeustilaa lisäämällä tullilakiin yhteisön lainsäädännön kannalta hyväksyttävä, selkeä ja yksinkertainen suoritusjärjestystä koskeva säännös.

Yhteisön oikeuden kannalta olisi riittävää noudattaa yhteisöjen omien varojen ja kansallisten varojen suhteen neutraalia järjestelmää, jossa kannetut tai perityt varat jaettaisiin yhteisöjen omien ja kansallisten varojen mukaisessa suhteessa yhteisöjen ja valtion hyväksi. Tällainen järjestelmä olisi kuitenkin niin monimutkainen ja raskas hallinnollisesti, että siitä aiheutuvat kustannukset olisivat suuremmat kuin sen käyttämisestä arvioitavissa olevat edut.

Ehdotettu suoritusjärjestys, jossa saadut varat käytettäisiin ensin tullien maksamiseksi, on kokonaisuutena tarkoituksenmukaisempi niin hallinnon kuin maksuvelvollistenkin kannalta. Lisäksi yhteisön tullilainsäädäntö edellyttää useimmiten täyden vakuuden

asettamista syntyneen tai mahdollisesti syntyvän tullivelan maksamisen vakuudeksi. Tällöin tullit on joka tapauksessa suoritettava vakuudesta, riippumatta muista samalla päätöksellä kannettavista eristä.

Tullilakiin lisättäväksi ehdotetun 30 a §:n 1 momentin mukaan maksuvelvollisen yksilöimät maksusuoritukset kohdistettaisiin maksuvelvollisen osoittamiin tullaus- ja jälkikantopäätöksiin. On hallinnollisesti järkevää pitää lähtökohtana, että maksusuoritus kohdennetaan eri päätösten kesken maksuvelvollisen tahdon mukaisesti. Maksuvelvolliselta saadut yksilöimättömät maksusuoritukset sekä vakuudesta saadut varat puolestaan kohdistettaisiin tullaus- ja jälkikantopäätöksiin niiden ikäjärjestyksessä vanhimmasta päätöksestä lukien. Momentin jälkimmäinen virke vastaisi asiallisesti veronkantolain 4 c §:n 4 momentin ensimmäistä virkettä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin, että maksuvelvolliselta kannetut tai perityt varat sekä vakuudesta saadut varat käytettäisiin ensin tullivelan pääoman suorittamiseksi. Säännös on tarpeen, koska yhteisön omia varoja ei voida asettaa kansallisia varoja huonompaan asemaan, kuten tällä hetkellä tapahtuu maksunlykkäyskoron ja viivekoron kohdistamisessa. Momentin toisen virkkeen mukaan maksuvelvolliselta kannetut tai perityt varat sekä vakuudesta saadut varat käytettäisiin tullin suorittamisen jälkeen saatavan suorituksiksi tullaus- tai jälkikantopäätöskohtaisesti seuraavassa järjestyksessä: 1) maksunlykkäyskorko, 2) viivekorko, 3) tullin-, veron- tai maksukorotus ja virhemaksu, 4) kansalliset verot ja maksut. Virke vastaisi asiallisesti veronkantolain 4 c §:n 1 momentin säännöstä.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa tulliviranomainen valtuutettaisiin tapauskohtaisesti poikkeamaan 1 ja 2 momentissa säädetystä suoritusjärjestyksestä. Momentin ensimmäisen virkkeen mukaan tulliviranomainen voisi saatavan vanhentumisen estämiseksi tai tullien tulouttamisen varmistamiseksi kohdentaa maksusuorituksen tapauskohtaisesti toisin kuin 1 momentissa säädetään.

Tulliviranomaisella tulisi ensinnäkin olla oikeus harkita, kohdistetaanko maksusuoritus maksuvelvollisen tarkoittamaan päätökseen vai ei. Valtuutus olisi tarpeen muun muassa saatavan vanhentumisen estämiseksi tilanteessa, jossa maksuvelvollinen on osoittanut maksusuorituksen uusimpaan päätökseen ja vanhin päätös on samanaikaisesti vaarassa tulla perintäkelvottomaksi saatavan vanhentumisen vuoksi. Samoin tulliviranomaisen tulisi voida harkita sitä, kohdistetaanko yksilöimätön maksusuoritus vanhimpaan päätökseen vai ei. Tämä harkintamahdollisuus olisi tarpeen muun muassa tapauksessa, jossa valtio olisi velvollinen tulouttamaan maksamattomat tullit Euroopan yhteisöille ja jossa vanhimpaan päätökseen kohdistaminen merkitsisi maksun tai vakuudesta saatujen varojen kohdistamista päätöksiin, joilla ei ole kannettu lainkaan tulleja. Tällaisesta kohdistamisesta aiheutuisi enemmän hallinnollista selvitystyötä ja siitä johtuvia kustannuksia kuin jos tulliviranomaiset olisivat voineet kohdistaa maksusuorituksen tai vakuudesta saadut varat sellaisiin päätöksiin, joilla kannetut tullit jouduttaisiin tulouttamaan Euroopan yhteisöille Suomen valtion budjettivaroista.

Ehdotetun pykälän 3 momentin toisen virkkeen mukaan tulliviranomaisella olisi mahdollisuus veronsaajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi myös tapauskohtaisesti käyttää maksuvelvolliselta saadut varat muussa kuin 2 momentin mukaisessa järjestyksessä. Vaikka lähtökohtana on järjestelmä, jossa osasuoritukset kohdistetaan ensiksi tulleihin, tulliviranomaisella pitäisi olla myös oikeus soveltaa neutraalia järjestelmää ehdotetussa 2 momentissa säädetyn järjestyksen sijasta niissä tapauksissa, joissa se olisi hallinnollisesti tarkoituksenmukaista ja veronsaajien tasapuolisen kohtelun kannalta perusteltua. Valtuutta voitaisiin käyttää, kun tullien määrä olisi suuri ja olisi epävarmaa, kykeneekö maksuvelvollinen maksamaan tullien sekä muiden verojen ja maksujen määrää. Tällaisia tilanteita olisivat erityisesti yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 218 artiklan 3

kohdassa ja 220 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tapaukset.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole mainittavia vaikutuksia verotulojen kertymiseen eikä merkittäviä valtion tai veronsaajan talouteen kohdistuvia vaikutuksia.

Kohdistamisjärjestyksellä on käytännössä merkitystä arviolta vain noin kahdessa prosentissa määrätyistä tulleista ja tällöinkin vain niissä tapauksissa, joissa tulleja jätetään maksamatta ajoissa. Ehdotuksella ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Ehdotettu menettely vähentäisi hallinnollista työtä, koska se yksinkertaistaa ja selkiinnyttää Tullihallituksen uuden reskontrajärjestelmän rakennetta sekä alentaa järjestelmän suunnittelu- ja ylläpitokustannuksia.

Uusi kohdistamisjärjestys mahdollistaa myös sen, että sellaisenaan reskontra olisi hyvin pitkälti yhdenmukainen Tullihallituksen ylläpitämän tullien kirjanpidon ja siihen liittyvän tuloutusjärjestelmän kanssa. Ulosottoimen tietojärjestelmät olisi kuitenkin muutettava vastaamaan uutta kohdistamisjärjestystä.

Maksuvelvollisen korkorasitus pieneni nykytilaan verrattuna silloin, kun maksuvelvollisen osasuoritus ei tulleihin kohdistamisen jälkeen riittäisi viivästyseuraamusten lyhentämiseen. Yleisesti esityksellä ei kuitenkaan ole maksuvelvollisen kannalta mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä Tullihallituksen kanssa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Ehdotettua järjestelmää voitaisiin soveltaa vasta sen jälkeen, kun tullin uusi reskontrajärjestelmä otetaan käyttöön. Tarkoituksena on, että se olisi käytettävissä kevään 2003 kuluessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan lakiehdotus:
Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava

Lakiehdotukset

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 30 §,
sellaisena kuin se on laissa 1378/1997, ja
lisätään lakiin uusi 30 a § seuraavasti:

Tullin maksaminen

30 §

Tullin maksamisen viivästysseuraamuksiin sekä tullin perimiseen ulosottoin ja perimisen turvaamiseen sovelletaan, jollei yhteisön lainsäädännössä toisin säädetä, mitä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995), verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) perustevalitusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta sekä verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetussa laissa (395/1973) säädetään.

30 a §

Maksuvelvollisen yksilöimät maksusuoritukset käytetään maksuvelvollisen osoittamilla tullaus- ja jälkikantopäätöksillä määrättyjen saatavien suorittamiseksi. Yksilöimättömistä maksusuorituksista sekä vakuudesta saaduista varoista suoritetaan saatavat päätösten ikäjärjestyksessä aikaisimmin

annetusta päätöksestä alkaen.

Kannetuista tai perityistä sekä vakuudesta saaduista varoista suoritetaan ensin päätöksellä määrätty tulli. Sen jälkeen varat käytetään saatavan suoritukseksi seuraavassa järjestyksessä:

- 1) maksunlykkäyskorko;
- 2) viivekorko;
- 3) tullin-, veron- tai maksunkorotus ja virhemaksu;
- 4) kansalliset verot ja maksut.

Tulliviranomainen voi saatavan vanhentumisen estämiseksi tai tullin tulouttamisen varmistamiseksi kohdentaa maksusuorituksen yksittäistapauksessa toisin kuin 1 momentissa säädetään. Veronsaajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi tulliviranomainen voi myös yksittäistapauksessa käyttää maksuvelvolliselta saadut varat muussa kuin 2 momentissa säädettyssä järjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2003.

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 30 §,
sellaisena kuin se on laissa 1378/1997, ja
lisätään lakiin uusi 30 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tullin maksaminen

30 §

Tullin maksamisen viivästysseuraamuksiin sekä tullin perimiseen ulosottotoimin ja perimisen turvaamiseen sovelletaan, jollei yhteisön lainsäädännössä toisin säädetä, mitä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995), verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) perustevalitusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta sekä verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetussa laissa (395/1973) säädetään. *Velalliselta saadut varat käytetään tullin maksamiseksi siinä järjestyksessä kuin verosta säädetään veronkantolaissa (611/1978).*

Ehdotus

Tullin maksaminen

30 §

Tullin maksamisen viivästysseuraamuksiin sekä tullin perimiseen ulosottotoimin ja perimisen turvaamiseen sovelletaan, jollei yhteisön lainsäädännössä toisin säädetä, mitä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995), verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) perustevalitusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta sekä verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetussa laissa (395/1973) säädetään.

30 a §

Maksuvelvollisen yksilöimät maksusuoritukset käytetään maksuvelvollisen osoittamalla tullaus- ja jälkikantopäätöksillä määrättyjen saatavien suorittamiseksi. Yksilöimättömistä maksusuorituksista sekä vakuudesta saaduista varoista suoritetaan saatavat päätösten ikäjärjestyksessä aikaisimmin annetusta päätöksestä alkaen. Kannetuista tai perityistä sekä vakuudesta saaduista varoista suoritetaan ensin päätöksellä määrätty tulli. Sen jälkeen varat käytetään saatavan suoritukseksi seuraavassa järjestyksessä:

- 1) maksunlykkäyskorko;
- 2) viivekorko;
- 3) tullin-, veron- tai maksunkorotus ja virhemaksu;

4) kansalliset verot ja maksut.
Tulliviranomainen voi saatavan vanhentumisen estämiseksi tai tullin tulouttamisen varmistamiseksi kohdentaa maksusuorituksen yksittäistapauksessa toisin kuin 1 momentissa säädetään. Veronsaajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi tulliviranomainen voi myös yksittäistapauksessa käyttää maksuvelvolliselta saadut varat muussa kuin 2 momentissa säädettyssä järjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2003.